7/1702

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI :B.02.0.001/01-4104
KONU :7/1702-4066 esas sayılı
yazılı soru önergesi

27 / 01 / 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :a)31.12.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1702-4066/14418 sayılı yazınız.
b)26.01.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1702-4066/14418 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Atilla BAŞOĞLU tarafından tevcih edilen 7/1702-4066 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanlığı'nın 19.01.2004 tarih ve BDDK.2004.01.KİK.1-737 ve 27.01.2004 tarih ve BDDK.2004.01.KİK.1-1153 sayılı yazıları ilişiktedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr.Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EKLER :
EK-1: BDDK Başkanlığı'nın 19.01.2004 tarih ve 737 sayılı yazısı (3 sayfa)
EK-2: BDDK Başkanlığı'nın 27.01.2004 tarih ve 1153 sayılı yazısı (2 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : TBMM Başkanlığına
Bilgi : Başbakanlığa

7/1702

SÜRELİ

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Dairesi)

SAYI : BDDK.2004.01.KİK.1- 053 **27 OCAK 2004**

KONU : Soru önergeleri

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sn. Doç.Dr. Abdüllatif ŞENER)

İLGİ: a) 05.01.2004 tarih ve B.02.0.001/(01)3805 sayılı evrak akış ve talimat formu.
b) 19.01.2004 tarih ve BDDK.2004.01.KİK.1-737 sayılı yazımız.

İlgi (a) da kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen Adana Milletvekili Atilla BAŞOĞLU'nun 7/1702-4066 sayılı soru önergesindeki 1 ve 2 nci soruya ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmaktadır.

1- Bilindiği gibi, Hazine Bonoları ve Devlet Tahvilleri Başbakanlık Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen menkul kıymetlerdir. Bu kıymetler yerli ve yabancı bir bankanın değil Türkiye Cumhuriyeti Devletinin garantisini taşımaktadır. Dolayısıyla, söz konusu kıymetlerin satın alındığı banka veya aracı kurumun faaliyetleri durdurulsa dahi üzerlerinde kayıtlı vade tarihlerinde ana para ve faizlerinin Hazine Müsteşarlığınca ödeneceği tabiidir. Yabancı bankaların portföy danışmanlığı yaptığı gerçek veya tüzel kişilere karşı hukuki bakımdan sorumluluk almamak amacıyla sadece Türk Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilleri için değil diğer ülkelere ait borçlanma senetleri için de birtakım uyarılarda bulundukları bilinen bir uygulamadır. Burada önem arz eden husus, Hazine Bonosu ve/veya Devlet Tahvillerinin sermaye piyasası işlemlerine aracılık yetkisi bulunmayan bankalardan ve/veya aracı kurumlardan satın alınmaması ya da aracılık yetkisi bulunan bankalar ve/veya aracı kurumlarca, açığa satış olarak tabir edilen yöntemle, sahip oldukları Hazine Bonosu ve/veya Devlet Tahvilinden daha fazlasının satışının yapılmamasıdır. Zira, her iki halde de fiili olarak ortada bulunmayan bir kıymetin satışı gerçekleşmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyeti, en zor dönemlerde dahi iç ve dış borçlarının geri ödemesini hiç aksatmadan yapmış ender ülkelerin başında gelmektedir. Kaldı ki, son iki yıldır Türkiye ekonomisinde reel sektörde görülen ciddi düzeydeki iyileşme, borçlanmaya ilişkin göstergelere de yansımaktadır.

T.İmar Bankası T.A.Ş.'de yaşanan olaylar, devletin borçlarını ödeyebilme gücüyle ilişkili olmayıp, tamamen bir dolandırıcılık olayı olduğundan, tasarruf sahiplerinin bu tip iddialara itibar edeceği düşünülmemelidir. Ayrıca, T. İmar Bankası T.A.Ş. olayı da bu konuda yatırımcıların bilgilenmesine vesile olmuştur. Anılan bankada ortaya çıkarılan bu tür işlemler sonrasında bir kaos ortaya çıkmamış, aksine Hazinenin borçlanma performansında iyileşme görülmüştür.

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr

7/1702

Çünkü, Hazine Bonosu ve/veya Devlet Tahviline yatırım yapan yatırımcılar Türkiye Cumhuriyeti Devletine güvenmektedir. Bu güven devam ettiği sürece olumsuz gelişmelerin değil olumlu gelişmelerin tetikleneceği beklenilmelidir.

2- Bazı yabancı sermayeli bankaların müşterilerine portföylerinde bulunan hazine bonolarına yapılacak yatırımların mevduat olarak kabul edilmediği, bankaların bunlara ilişkin herhangi bir yükümlülüğünün bulunmadığı ve bu bonolara yapılan yatırımların anaparanın kaybedilmesi dahil her türlü yatırım riskini içerdiği, geçmiş performanslarının gelecekteki performanslarının göstergesi olmadığı yönünde yazılı bildirimde bulunmaları ile ilgili duyumlar Kurumumuzca değerlendirilerek, gerekli incelemeler yapılacak ve inceleme sonuçlarına bağlı olarak gerekli önlemler alınacaktır.

Diğer taraftan, güven ortamının sürdürülebilmesi için Hazinenin borçlanma performansında daha da iyiye gidilmesini sağlayacak uygulamalara - borçlanma vadesinin uzatılması, faiz oranlarının düşürülmesi, bütçe hedeflerine bağlı kalınması gibi – devam edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Tevfik BİLGİN
Başkan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı	
Tarih	27.01.2004
Sayı	4189

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr

7/1702

SÜRELİ

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Dairesi)

SAYI : BDDK.2004.01.KIK.1- 737

KONU : Soru önergeleri

19 OCAK 2004

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sn. Doç.Dr. Abdüllatif ŞENER)

İLGİ: 05.01.2004 tarih ve B.02.0.001/(01)3805 sayılı evrak akış ve talimat formu.

İlgide kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen Adana Milletvekili Atilla BAŞOĞLU'nun 7/1702-4066 sayılı soru önergesinde yer alan hususlardan Kurumumuzu ilgilendirenlere ilişkin cevaplar aşağıda sunulmaktadır.

3- Bankalar ve diğer aracı kurumlar, Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili alım satımına aracılık edebilmek için Sermaye Piyasası Kurumundan (SPK) izin almak zorunda bulunmaktadır. Bankaların Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili alım satımına aracılık etmeleri, bir başka ifade ile müşterilerine devlet iç borçlanma senedi satmaları (müşterilerinden geri almaları) ancak bu konuda SPK'dan izin alınmış olması halinde mümkündür. Söz konusu işlemleri izinsiz gerçekleştirmek Sermaye Piyasası Kanununa göre adli ceza gerektiren bir suç teşkil etmektedir.

Söz konusu izin mekanizması, bankalar ve diğer aracı kurumların moralite ve mali durumlarının yetkili merciler tarafından incelenmesi fırsatını vermekte dolayısıyla, bunların gerçekleştirdikleri devlet iç borçlanma senedi alım satımlarında müşterilerin haklarının zarara uğratılmaması amacına hizmet etmektedir. Bir diğer ifade ile izin alma zorunluluğu karşılıksız devlet iç borçlanma senedi satmak veya başka bir şekil ve surette yatırımcıların zarara uğratılmalarını engellemek amacını taşımaktadır. Sermaye Piyasası Kanunu ile getirilen söz konusu izin mekanizmasının daha etkin bir şekilde uygulanması, özellikle yetkisi bulunmayan aracı kuruluşların faaliyetlerinin daha yakından izlenmesi yönünde çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Bankalar sahip oldukları devlet iç borçlanma senetlerini T.C. Merkez Bankası ve Takasbank nezdinde saklamada tutmaktadırlar. Ancak, bankaların müşterilerine sattıkları ve onlar adına emanete alarak saklamada tuttukları devlet iç borçlanma senetlerini ayrı bir portföyde, satılan müşteriler adına saklama zorunlulukları bulunmamaktadır. Devlet iç borçlanma senedi alım-satımına aracılık eden bankalar müşterilerine sattığı, kendi mülkiyetinde bulunmayan ancak müşterileri adına saklamada tuttuğu senetleri kendi mülkiyetinde bulunan senetlerle aynı portföyde (T.C. Merkez Bankası nezdindeki "serbest depo"da) izlemektedir. Dolayısıyla, bir bankanın herhangi bir tarihte T.C. Merkez Bankası nezdindeki serbest deposunda bulunan devlet iç borçlanma senedi miktarı, mali tablolarında

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr

müşterileri adına satışını yaptığı senet tutarının üzerinde olduğu sürece bankanın müşterilerine sattığı senetlerin karşılığının olduğu varsayılmaktadır. Ancak, bankalar T.C. Merkez Bankası nezdindeki serbest depoda bulunan devlet iç borçlanma senetlerini (müşterilerine satmış olduğu tutarlar da dahil olmak üzere) her an satma imkanına sahip bulunmaktadır. Bir başka ifade ile, bankaların daha önce müşterisine satmış olduğu devlet iç borçlanma senetlerini satmasını engelleyecek bir saklama mekanizması bulunmamaktadır. Söz konusu sakıncaları nedeniyle devlet iç borçlanma senedi satın alan yatırımcılar için de (hisse senedi alımlarında olduğu gibi) kişi bazında saklama imkanı verecek bir sistem geliştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmekte olup bu yönde ilgili kurumlar (SPK, İMKB, T.C.M.B) nezdinde çeşitli fizibilite çalışmaları yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

Bankalar müşterilerine devlet iç borçlanma senedi satışı yaptıklarında, satılan senedi fiziken vermek yerine söz konusu satışı belgeleyen bir makbuz vermektedirler. Söz konusu makbuzda, satılan senedin tanımı, vadesi, nominal değeri, satıldığı faiz oranı ve tahsil edilen tutar bilgileri yer almakta, banka yetkilileri tarafından imzalanarak karşı tarafa verilmektedir. Söz konusu makbuzların alım yapan müşteriye bir mülkiyet hakkı verip vermediği tartışmalıdır. Bu hususun açıklığa kavuşturulması, bankalardan devlet iç borçlanma senedi alımı yapmış müşterilerin haklarının talep edilebilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu hususta, SPK koordinatörlüğünde, Kurumumuz ve Hazine Müsteşarlığının katılımıyla bir çalışma başlatılmıştır.

Diğer taraftan, Kurumumuzun faaliyete geçmesinden sonra, uzaktan gözetim faaliyetleri, 31.08.2000 tarihli Protokol ve buna ilişkin ek Protokoller kapsamında T.C. Merkez Bankası "Bankalar Gözetim Sistemi Raporlama Paketi" kullanılarak yerine getirilmeye çalışılmış, ancak denetim ve gözetim fonksiyonunun daha etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi ve veri tabanının mevzuat değişikliklerine, denetim ve gözetim gereksinimlerine ve karar verme süreçlerine süratle cevap verebilecek esneklikte olmasını teminen, Kurumumuzun kendi veri ve gözetim sistemini kurmak üzere Ekim 2002'den itibaren başlatılan çalışmaların sonucunda, gözetim formlarının bankalarca doğrudan Kurumumuz veri tabanına gönderilmesine 2003 yılı içinde başlanmış olup, bankaların faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun uzaktan gözetimi amacıyla, gözetim raporlama paketi üzerinde T.İmar Bankası T.A.Ş. olayı öncesi başlatılmış bulunan revizyon çalışmaları, T.İmar Bankası T.A.Ş.'de yaşanan gelişmeler de dikkate alınmak suretiyle devam ettirilmektedir.

Ayrıca, Kurumumuz bünyesinde halen sürmekte olan risk odaklı denetim modeli çalışması ile, gerek Kurumumuz denetim / gözetim, gerekse bankaların iç denetim süreçlerinin, bankalarda yaşanabilecek muhtelif suiistimal ve yolsuzluk olaylarını da önleyici yönde geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Keza, bankaların yasal olmayan ve suç sayılan işlemlerinin önüne geçilmesinde ve banka için büyük zararlar doğuran her türlü riskin yönetilebilir bir seviyede tutulmasında önemli bir rol oynayacağı düşünülen, "Bankaların İç Denetim Ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmeliğin Uygulanmasına İlişkin 1 sayılı Tebliğ" taslağıyla ilgili çalışmalar da sürdürülmektedir.

Öte yandan, 2003 yılı içinde yabancı bankaların müşterileri adına saklamış oldukları ve emanet menkul kıymetler hesabında izlenen devlet borçlanma senetlerinin tutarları nominal ve piyasa değeri bakımından incelendiğinde, emanet hesaplarında bir gerileme, dolayısıyla, devlete yönelik güvensizlik ortamı oluştuğuna dair bir gelişme gözlenmemektedir.

7/1702

4- Bilindiği üzere, bankaların denetim ve gözetim yetkisinin daha etkin bir şekilde kullanılabilmesini ve bunun neticesinde bankacılık sektörünün denetim ve gözetiminin daha etkin, geniş boyutlu ve işlevsel bir şekilde yapılmasını teminen 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuştur. Kurum, faaliyete geçtiği tarihten itibaren sorunlu bankalar da dahil olmak üzere gerek banka bazında gerekse sektörün tümü ile ilgili olarak bahse konu Kanun ile kendine tanınan düzenleme, denetim ve gözetim yetkisini etkin bir şekilde kullanmaktadır.

Diğer taraftan, Bankacılık sektöründeki rekabet düzeyi ve sınırsız mevduat garantisinin getirdiği riziko faktörlerinin de ağırlaştırdığı sorunların giderilmesi doğrultusunda bankaların yeniden sermayelendirilmesi ve yeniden sermayelendirilmesi mümkün olmayan bankaların çeşitli şekillerde sistem dışına çıkarılarak sistemin düzenlenmesi çalışmaları ile bankacılık sektörünün gerek pasif maliyetlerindeki azalma gerekse yeniden yapılandırmanın etkisi ile krizlere karşı dayanıklılığının nispi olarak artırıldığı gözlenmektedir.

Bankacılık sektöründe gerçekleştirilen yukarıdaki düzenlemelerin yanında, yaşanan son olaylar mukabilinde bankalar nezdinde yürütülen denetim faaliyetleri ile ilgili olarak bu tür olayların yeniden yaşanmamasına dönük önlemlerin alınacağı tabiidir. Gerek inceleme elemanlarının sayısının artırılmasının , gerekse eksikliği en çok hissedilen alan olan bilgi işlem sistemleri denetiminin, denetim sisteminin etkinliğini artıracağı düşünülmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Tevfik BİLGİN
Başkan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı	
Tarih	19.01.2004
Sayı	3970

Atatürk Bulvarı No:191 Kavaklıdere 06680 ANKARA Tel: (312) 455 69 25 Faks: (312) 424 08 73
İnternet adresi: www.bddk.org.tr